

Письменники звітували

21 березня 2013 року в Пряшеві відбулись звітно-виборні збори Спілки українських письменників Словаччини (СУПС). Загалом у зборах взяло участь 16 членів.

Звіт про діяльність зачитав голова СУПС Іван Яцканин. Він ознайомив з роботою комітету та всієї української письменницької організації. За звітний період комітет працював у такому складі: Юрій Бача, Мілан Бобак, Йосиф Збіглей, Ілля Галайда, Надія Вархол, Маруся Няхай та Іван Яцканин як голова. Як було зазначено у доповіді, комітет на своїх засіданнях рішав конкретні спілчанські питання і двоє представників СУПС (Іван Яцканин та Василь Дацей) щомісяця брали участь у засіданні Ради Асоціації письменницьких організацій Словаччини, в яку входить і Спілка українських письменників Словаччини.

«Зійшлись ми тут у складний час, щоб означити наше місце в суспільстві, нашу роль і позицію при збереженні цінностей нашого національно-культурного набутку, який, так би мовити, є нашим обличчям в очах інших. Таким набуток є і українське красне письменство Словаччини. Нас багато що турбує не лише як письменників, але і громадян нашої держави», – сказав Іван Яцканин. Закликав реально глянути на проблеми, на місце СУПС в національно-культурному житті українців Словаччини.

В ході обговорення окремих

аспектів діяльності СУПС виступили Маруся Няхай, Мілан Бобак, Сергій Макара, Йосиф Шелепець, Юрій Бача, Йосиф Збіглей, Степан Гостиняк та ін.

Було обрано 5-членний комітет Спілки, в склад якого входять Іван Яцканин (голова), Юрій Бача, Надія Вархол, Василь Дацей та Маруся Няхай. Разом з тим, було обрано контрольно-ревізійну комісію СУПС, в яку входять Мирослав Ілюк (голова), Михайло Роман та Єва Олеар.

У зборах як гість взяв участь український письменник і публіцист Олександр Гаврош.

Йосифа Збіглей з нагоди його 75-річчя було нагороджено Почесною грамотою СРУСР за

його особистий вклад у розвиток культури русинів-українців Словаччини. Грамоту ювілярові вручив заступник голови ЦР СРУСР Павло Богдан.

Письменники вшанували 100-річчя від дня народження поета і письменника Федора Лазорика спогадами. Вони оцінили незаперечні заслуги поета і письменника в розвитку української літератури Словаччини. Місце і значення Федора Лазорика оцінили у своїх виступах Юрій Бача, Йосиф Шелепець, Василь Дацей та інші присутні.

У зустрічі взяли участь дочки Федора Лазорика Марія Гунтей з чоловіком Емілом та Катерина Лазорик з своєю донькою Геленою.

Письменники запалили свічки і поклали квіти на могилу Федора Лазорика на прашівському цвинтарі.

-мі-

▲ На фото (зліва): Катерина Лазорик з своєю донькою Геленою, Еміл Гунтей, Юрій Бача, Марія Гунтей, Іван Яцканин.

ГОЛОС КАРПАТСЬКОЇ ЗЕМЛІ І ДОЛІ
(До 100-річчя від дня народження Федора Лазорика)

Нашу розмову про літературну творчість видатного нашого українського поета, прозаїка і публіциста Федора Лазорика (1.04.1913 – 4.7.1969) хочеться розпочати думкою, яку висловила свого часу Леся Українка в листі до Михайла Старицького 1894 року: «Мені судилося жити й працювати у тяжку добу, – хто зна, чи діжду кращої! – Я знаю, яка тяжка й терниста путь українського літератора», бо вона цілком стосується життя і творчості Федора Лазорика. Федір Лазорик народився в Бехеріві на день-два раніше ніж його записали в метриці у Зборіві 1.04.1913, бо не було коли зайти до уряду бідному батькові.

Батьки мріяли, щоб із Федора став священник і тому погодились, щоб він вчився у Пряшеві, спочат-

ку в горожанській школі, але Федір пізніше змінив бажання батьків і поступив до Руської учительської греко-католицької семінарії, хоч сам був православним, як і його батьки (1928-1932). В обох школах не викладали літературною мовою російською, тим більше українською, а язичієм. Федір мав щастя на таких учителів, якими були тоді Д. Зубрицький та М. Мацієвич, які захочували його до українського слова, давали читати твори українських авторів, в тому числі й Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини та інших, які полонили молодого студента. Захоплювався він й творами О. Пушкіна чи М. Лермонтова, Ф. Достоєвського. Багато творів знав напам'ять.

Тяжко жилося схизматикові серед професорів і студентів-уніатів

учительської семінарії, як згадує у своїй автобіографії сам Ф. Лазорик (Карпатська замана, 1971), бо різні насмішки «вкраїнець», «схизматик» глибоко вражали чутливу душу молодого людини. Але це не завадило, щоб Федір не писав свої твори народною розмовною мовою, але коли його вірші «переробили» на язичіє в газеті «Русское слово», перестав там висилати свої твори.

Переїзд Ф. Лазорика на Закарпаття (1933), коли півроку не одержав зарплати в церковній школі в Лютині, був для Ф. Лазорика як поета, прозаїка і публіциста щасливим кроком, хоч учив у значно відсталому, аж патріархальному селі Руський Мочар, що знаходилося на великобєрезнянській верховині,

▲ На вечорі «Струни кобзаревого серця». На фото (зліва): Любця Бабота, Ольга Бенч, Ореста Лосик.

«Струни кобзаревого серця»

З ініціативи Генерального консульства України в Пряшеві 19 березня 2013 року на філософському факультеті Пряшівського університету відбувся літературний вечір «Струни кобзаревого серця». В організуванні літературно-мистецької акції, присвяченої вшануванню творчої спадщини Т. Г. Шевченка, залучились викладачі та студенти Інституту русистики, україністики й славистики та Центр україністики університету.

Студенти й працівники відділення українознавства представили літературно-музичну композицію за найвідомішими поетичними творами Тараса Шевченка.

Основну частину вечора включала презентація «Енциклопедії Наукового товариства імені Шевченка» – першого тому видання про найвідомішого науковця громадське товариство в Україні, яке цього року відзначає 140-ліття свого заснування. Член НТШ, доцент Львівського національного університету імені Івана Франка (Україна) Ореста Лосик ознайомила присутніх з

основними етапами інституційної та дослідницької діяльності НТШ та програмним змістом Енциклопедії, що містить 248 гасел й 1181 ілюстрацію з українознавчої проблематики.

Генеральний консул України, проф. Ольга Бенч у своєму зверненні до присутніх зазначила основні віхи життя Т. Г. Шевченка, подякувала доценту Львівського національного університету імені Івана Франка Оресті Лосик за презентацію наукового видання та Пряшівському університету за співпрацю і вручила пам'ятний дарунок від консульської установи кафедри україністики.

На літературному вечорі були присутні: декан філософського факультету, професор Василь Глухман, доцент кафедри україністики Любця Бабота, заступник голови Центральної ради СРУСР Павло Богдан, професори Микола Штець, Юрій Бача, Михайло Роман, викладачі та студенти Пряшівського університету.

глибоко в лісах. Тут він провчився до 12.08.1940 року, коли втік перед мадярськими гонведами. В Руському Мочарі він познайомився не лише з життям села, у Великому Березному знов одержував інформації про життя Закарпаття, де виривали різні міжпартійні «сварки», господарська криза, мовна гризня, розпад Чехословаччини і окупація Закарпаття мадярськими фашистами. Все це відчув і на власній шкірі. Серце і розум йому підказували, на який бік має стати. Обрав собі українську орієнтацію, українську літературну мову, слово бідного люду і став на їх захист. В орієнтації йому допомогли твори українських авторів та демократична українська преса, яка виходила на Закарпатті.

У вільний час від учительування він повернувся до літературної творчості. Писав переважно вірші ліричні, навіяні карпатською природою, особистими переживаннями молодого людини, тугою за особистим щастям, але іноді писав і соціальні, викликані господарською кризою, безробіттям, голодом, соціальною ситуацією. Бо він ніколи не був байдужим до того, що його оточувало. І так його поетична ліра від самого початку до кінця розвивалася у двох напрямках: інтимно-ліричному аж романтичному і суспільно-громадському. Правда, переважали романтичні поезії, бо

це відповідало його душевному складу. Його поезія поступом часу мінчалася, збагачувалася за формою і змістом в залежності від того, як мінявся і збагачувався його світогляд та зростала його художня майстерність. Правда, його твори на Закарпатті виходили зрідка, але такі вірші, як «Повія», «Жебракча», «Верховинський краєвид», «Верховинські жнива», «В поповій бричці», «Карпатська замана», «Мій шлях» та інші були співзвучні з тогочасною закарпатською та навіть словацькою демократичною поезією. Жаль, вони тоді не доходили до нашого краю. Так само, як не доходили до нас й поезії прашівчанина Зореслава (зб. «Зі серцем в руках» (1933), «Сонце і блакить» (1936), який жив на Закарпатті. Ф. Лазорик не мав такого щастя та, може, й конексії, щоб його твори вийшли окремими збірками вже на Закарпатті. Тому багато його віршів залишилось в шухляді чи загинуло під час війни.

Тут на Закарпатті він пробував свої сили і в прозі та публіцистиці, які пізніше розвинулись після 1945 року на Пряшівщині.

Новий етап у житті і літературній творчості Ф. Лазорика почався після 1945 року, коли його Українська Народна Рада Пряшівщини запросила на посаду редактора газети «Пряшівщина». Потім поступово був

(Продовження на 2 стор.)

На фонд газети «Нове життя»

Редакція «Нового життя» вдячна за моральну і матеріальну підтримку читачів і прихильників газети.

На фонд газети пожертвувала

Анна Гуменик (Пряшів) – 20 €

Пожертви на газету і діяльність Союзу русинів-українців СР можна надсилати на такий рахунок:

VÚB Prešov, číslo účtu: 2234-572/0200

Редакція.

Шизофренія (Глоса)

Якесь шизофренія панує серед нашого народу. І вже досить довгий час. Хотілось би дотримуватись свят за старим календарем, бо така наша традиція, але ж і за новим, бо так святкує багато людей навколо нас. Духовенство якось не в силі висвітлити народу, що важливіше. Хотілось би мати й одну і другу національність, бо знаємо, що то одне, але адміністративно треба десь вписатися. Добре мати свою школу, але щоб не була і цілком своя, то хай там буде трішки більше чужо-

го. Розмовляти по-своєму будемо, але тільки коли не чує хтось чужий. Нянько, мати – то вихідці з наших сіл, але я народився в місті, то я вже інший. Ще так віросповідання залишу собі, але національність і мову – ні. Редакцію радіо треба конче розділити, хоч і одна і друга передають про те саме і для тих самих слухачів. Один музей теж не вистачає.

Просто шизофренія. Спеціаліст назвав би цю хворобу, може, точніше, але в кожному випадку це не може вести до нічого доброго. Нарешті, нам самим треба вирішити, що ми хочемо і що для того треба зробити. Бо лише говорити про це і нічого не робити – це теж шизофренія.

Павло БОГДАН.

▲ Регіональні ради СРУСР в Пряшеві і Свиднику спільними силами 14.3.2013 р. в Театрі ім. О. Духновича в Пряшеві провели Шевченківський вечір з нагоди 199-річчя від дня народження безсмертного Кобзаря. Від імені організаторів присутніх, серед яких була також Генеральний консул України в Пряшеві Ольга Бенч, привітала Марія Белей. Доповідь про невмирущий заповіт геніального Тараса Шевченка для сучасників зачитав публіцист Іван Гват. У художній програмі учні Об'єднаної школи ім. Т. Шевченка в Пряшеві читали вірші Шевченка і співали пісні. Програму з учнями підготувала Івета Світок. Разом з учнями виступила артистка Евеліна Гват (на фото в центрі). З літературно-музичною композицією під назвою «На прощу до Шевченка» виступили читці-декламатори з Свидника – Дана Іжовова, Світлана Барна, Людмила Ражина, Анна Ванько, Марія Лабик та єрей Мирослав Гуменик.

СОЮЗ РУСИНІВ-УКРАЇНЦІВ СЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
СПІАКА УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ СЛОВАЧЧИНИ
запрошують Вас на XXIII огляд з художнього читання жінок
СТРУНИ СЕРЦЯ ім. ІРИНИ НЕВИЦЬКОЇ

13 квітня 2013 р.
Клуб Регіональної ради СРУСР
вул. Головна, 11, Кошиці
10.00 Конкурсний огляд
15.00 Галапрограма

ГОЛОС КАРПАТСЬКОЇ ЗЕМЛІ І ДОЛІ

(Закінчення з 1 стор.)

редактором всіх прашівських українських газет і журналів («Нове життя», «Дружно вперед», «Дукля»), багатьох календарів, збірок інших авторів, організатором літературного і культурного життя русинів-українців Прашівщини. Була це виснажлива робота, що позначилось на його здоров'ї. Не було культурної події, не було такого українського села Прашівщини, щоб він там не побував як редактор, журналіст. Нові суспільні обставини давали йому імпульси для нових творів.

Перша його поетична збірка «Слово гнаних і голодних» (1949) зразу викликала велику радість і схвальне прийняття читачами та критикою. За нею вийшли збірки «Велика сила» (1955), «Сніжні хризантеми» (1968), пізніше «Карпатська замана» (1971), які значно збагатили нашу літературу.

Збірка «Слово гнаних і голодних» рішуче заявила, що тут під Карпатами живе, працює і розмовляє українською мовою населення, яке є

складовою частиною великого українського народу; показала, що й тут живуть таланти, які спроможні поетичною мовою висловити свої почуття, настрої, сни і бажання. До неї увійшли майже всі твори, написані на Закарпатті, в Млинівцях та й кілька поезій, написаних після 1945 року. Жаль, друга збірка «Велика сила» вже своїм змістом цілком відрізняється від першої. Це була певна данина загальній атмосфері в культурі та її ідеології того часу і він не зміг їй уникнути. Так писали майже всі в соціалістичному таборі і ми, критики, їх за те хвалили. Збіркою Ф. Лазорик довів, що йому чужа була політика, що вірші написані не від душі і тому вийшли кострубаті, не художньо.

Вершину своєї поетичної творчості Ф. Лазорик здобув, видавши збірку «Сніжні хризантеми». Це своєрідний діалог поета з прожитим життям, своїми ровесниками, своїми читачами, це своєрідний підсумок поетичного мислення його і всієї нашої повоєнної поезії.

Ювілей Шевченка відмітили в Братиславі

І мене в сім'ї великій
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.

Т. Г. Шевченко – «Заповіт».

Пісню – гімном «Заповіт» на слова Т. Г. Шевченка у виконанні членів хору Музично-драматичного ансамблю, який уже понад 40 років несе ім'я великого Кобзаря, під диригуванням Ладіслава Саболчака, почався 9-ого березня урочистий святковий вечір у великому залі Будинку культури Ружінов в Братиславі. 199-ту річницю від дня народження великого українського митця разом з нами святкували неабиякі гості із Східної Словаччини. А саме: відомий публіцист, багаторічний співробітник української служби Радіо Свобода – Іван Гват, фольклорний колектив Центральної ради Союзу русинів-українців СР у Пряшеві – «Карпатянин», солісти із Ряшева, гурток «Сердечко» Об'єднаної української школи ім. Тараса Шевченка у Пряшеві під керівництвом Івети Світок та головний організатор приїзду гостей редактор, актриса та режисер Евеліна Гват.

Із словом про великого сина українського народу виступив радник посольства України в Словаччій Республіці з питань культури та нацменшин Віталій Усатий. Ольга Грицак коротко розказала про «Заповіт» Тараса Шев-

ченка та привітала гостей. Твір поета «Ликері» зачитав онук академіка Миколи Мушинки – Юрко Мушинка. Танцями та піснями збагатили програму карпатяниці, які уже понад 50 років нашим фольклором радують глядачів дома і за його межами. Солісти з Ряшева Марія Хомова, Крістіан Г'бур, за супроводу Франтішка Новака та Ігоря Крети, порадували глядачів гарними українськими піснями. Публіку захопила і пісня «Садок вишневий коло хати» у виконанні Ніни Берешової і Ніни Гергевої, на акордеоні їх супроводив проф. Раймунд Каконі.

Своєрідну, оригінальну інсценізацію поеми «Наймичка» чути, на високому художньому рівні із студентами прашівської Об'єднаної школи настудіювала Евеліна Гват. Її сугестивне сценічне акторське та режисерське розуміння долі української жінки цього періоду, про безталанне материнство і сьогодні дуже сильно резонує у наших серцях. Її акторську майстерність чутливо доповнювали, у виразному контрасті, інші герої у виконанні студентів та групи «Карпатянин». Неабияке враження від побаченого глядачі оцінили сердечними оплесками.

Доповідь про великого поета, який гостро виступав проти поневолення свого народу, і про його достойне місце в контексті світової літератури нам дуже

тонко наблизив Іван Гват. Цитую фрагмент: «Для українця, що має виплекану національну самоповагу і розбирається в історії свого народу, «Кобзар» є тією поетичною книгою, що для древніх греків була «Іліада» легендарного Гомера, який жив і творив десь дві тисячі вісімсот років тому. Після смерті автора «Іліади» серед греків почала зароджуватися пан-еллінська самосвідомість. Вирішальну роль у цьому відіграли еллінські рапсоди – професійні читці і декламатори, які усно розповсюджували текст славетного твору «Іліада», чим і розпочався етногенетичний процес самоусвідомлення еллінів, що вони – одна родина, котра має спільне минуле і повинна дбати про спільне майбутнє. Так зароджувалася і міцніла історична, а точніше – культурна пам'ять давніх греків. Роль древньогрецьких рапсодів виконували в Україні кобзарі-лірники. Книжок було мало, неграмотним кріпакам вони взагалі були непотрібні. Проте і найбідніша людина має слух, має пам'ять. А групова пам'ять живе і зберігається завдяки комунікації – спілкуванню з іншими. Саме таким чином «виникає» і минуле. Минуле не народжується природним способом, а є витвором культури – соціальною конструкцією. Це витвір нас – живих завдяки нашій пам'яті». Стільки цитата.

Святкова зустріч була наповнена символічним братерським з'єднанням слов'ян до одної ріки, до якої всіх закликав Т. Г. Шевченко ще у 1845 році, висловивши глибоку подяку і повагу Павлу Йозефу Шафаріку за підтримку.

Вечір відбувся під захистом Посольства України в Словаччій Республіці та Музично-драматичного ансамблю ім. Т. Шевченка, головним організатором якого був інж. Михайло Калиняк. Програму вела і подяку нашим гостям із Східної Словаччини за всіх, хто їх бачив в столиці Словаччини Братиславі, висловлює Марія Шлоссер-Калиняк.

▲ Фольклорний ансамбль «Карпатянин» пожає оплески всіх присутніх.

написане в душі т.зв. ліризованої прози, що мала місце в словаччій літературі. Сьогодні можемо сміло сказати, що воно написане в романтичному ключі. Ф. Лазорик і після 1945 року писав у такому ключі свої прозові твори, як, наприклад, «Фронтний помічник», «Мишко Медвідь» та навіть повісті «Світанок над селами» (1953), «Вік наш фестивалний» (1958), «Роздуми і спів» (1963) та інші. І в прозових творах він почував себе більше поетом, ніж прозаїком.

Ф. Лазорик був своєрідним публіцистом, в його творах переважає ліризм, хоч іноді не уникав ані сатири чи сарказму, залежно від проблеми, яку зображував. Його публіцистична діяльність багатогранна, стильово різнобарвна, завжди була актуальною, ба ані сьогодні не втратила свого сенсу.

Ф. Лазорик користувався значною популярністю і пошаною в Україні, де часто виходили його твори. Навіть колективна збірка творів прашівських авторів вийшла під назвою, яку носив його вірш «Карпатська замана» (1990).

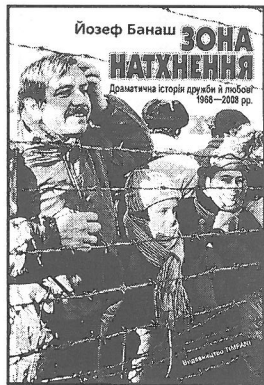
Його твори виходили словацькою, чеською, мадярською мовами і в Югославії.

Закінчуючи свої роздуми, хочеться ще раз підкреслити, що Федір Лазорик належить до перших повоєнних авторів, які писали українською літературною мовою, збагатили майже всі роди і жанри нашої української літератури. Своєрідне сплетіння художніх, фольклорних і публіцистичних прийомів характеризує його творчу манеру, яка не завжди вела до художньої перемоги. Значення багатогранної творчості і діяльності Федора Лазорика велике. Досі, однак, належно ще не оцінене, хоч вийшло двотомне видання його творів (1985-1988) та була проведена наукова конференція (1983) і її матеріали вийшли друком (1985). Взагалі його твори вимагають нового, сучасного прочитання та акценту на інших рис, ніж ми дотепер робили. Без його доробку наша культура і зокрема література були б значно бідніші. Його твори – це голос нашого люду, несуть його найкращі риси, як чесність, справедливість, гуманізм і гордість за своє походження.

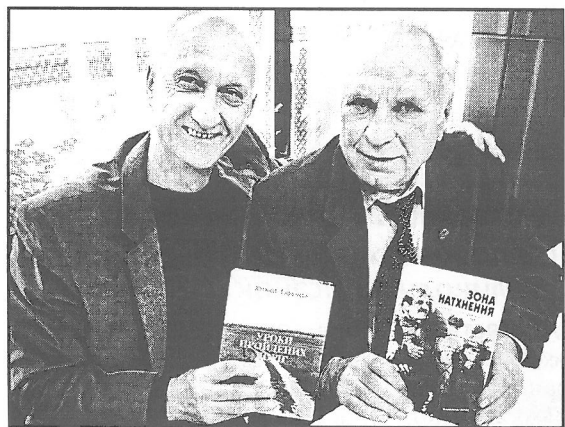
Життя і творчість Ф. Лазорика переконують нас, що не легко бути українським письменником в Словаччині.

Михайло РОМАН.

«Зона натхнення» в Києві

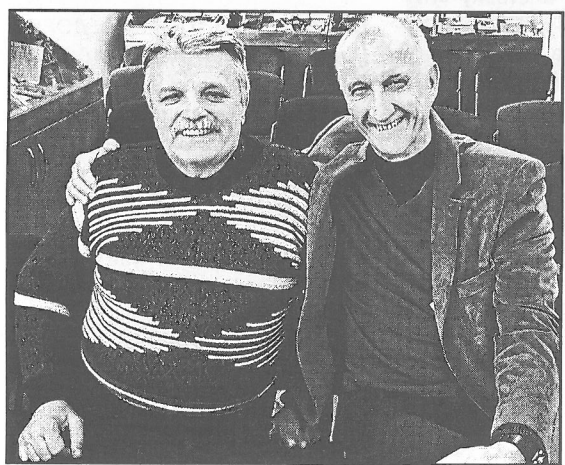
«Балаж на неї довго дивився і роздумував. За його приблизним визначенням фотографії могло бути десь сімнадцять років. Вона чорно-біла, але й наперекір тому Балаж побачив на ній пронизливі бірюзові очі. Потім на столі серед купи паперів витягнув конверт, який отримав від української Верховної Ради. У ньому була програма візиту, враховуючи й представників української сторони, з якими зустрінеється. Нагортав сторінку з програмою візиту у президента. На другій сторінці був склад української делегації. Останньою у списку значилася й працівниця протоколу Президента – Олександра Йосифівна Гусева. Це була вона», – цей епізод з роману Йозефа

▲ Давні друзі... Йозеф Банаш з відомим українським журналістом Віталієм Карпенком.

Банаша «Зона натхнення» повернув читача у жовтень 2005 р., коли й автор побував у Києві, як віце-президент Парламентської асамблеї НАТО. І ось знову була нагода для Йозефа Банаша завітати у столицю України – поява українського видання роману «Зона натхнення» (Ужгород: TIMPANI. Переклад Івана Яцканіна, 2012. – 436 с.).

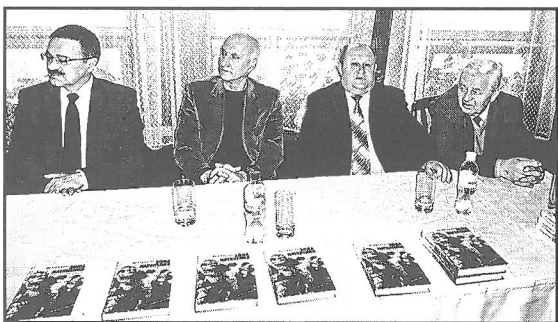
14-го березня цього року в Посольстві Словацької Республіки в Києві відбулась презентація українського перекладу «Зони натхнення».

▲ Домовились. У травні знову зустрінуться. Зліва голова Закарпатської організації Національної спілки письменників України Василь Густі та автор «Зони натхнення».

Що знає український читач про цього популярного сучасного словацького письменника, автора кількох бестселерів. Крім «Зони натхнення», читачів зацікавили й даліші його романи: «Ідіоти в політиці», «Зупиніть Дубчека!», «Код 9», «Сезон пацюків». Роман «Зона натхнення» вийшов по-німецьки, польською і чеською мовами, у листопаді минулого року вийшов в

Індії, готується видання в США та Сербії. Не слід забувати й те, що Й. Банаш був дипломатом і політиком. Оцей багатий досвід, звичайно, відбився і в його творчості.

▲ Презентація розпочалась. На фоті (зліва) Посол СР в Україні Павол Гамжік, письменник Йозеф Банаш, директор видавництва «TIMPANI» Ярослав Федішин, літературознавець і редактор Дмитро Федака.

Та повернімося у Київ. Розпочинаючи презентацію українського видання «Зони натхнення», Посол СР в Україні Павол Гамжік сказав, що на тлі дружби й любові Й. Банаш наблизив читачам свій досвід з домашньою і зовнішньою політикою. І навпаки, на тлі тодішніх політичних подій розгортається перед нами історія, яку написало життя. «Я не перебільшу, коли

▲ Частина учасників презентації.

скажу, що роман «Зона натхнення» – це той роман, на який ми давно чекали, таки діждалися, – завершив свій виступ Павол Гамжік.

Про свої враження з роману поділились з присутніми відомі українські письменники, журналісти – Петро Засенко, Рауль Чілачава, Віталій Карпенко, Петро Перебийніс та інші.

Повертаючись додому, словацький письменник Йозеф Банаш зупинився в Ужгороді. Він, правда, тут не вперше. Вже минулого року зустрічався в Обласній бібліотеці в Ужгороді з своїми потенційними читачами. Зараз він хоче завітати до них з українським виданням «Зони натхнення». На прийомі з головою Закарпатської організації Національної спілки письменників України Василем Густі було домовлено, що презентація цього роману відбудеться в Ужгороді у травні цього року.

(іа)

▲ Відкриття виставки Бориса Кузьми (на фото вправо). Виступає Олег Гаваші, вліво радник Посольства України в СР Віталій Усатий.

Виставка картин Бориса Кузьми в Братиславі

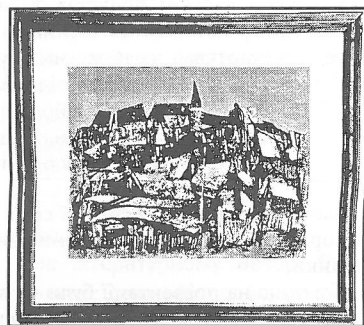
14 березня 2013 року Посольство України в Словацькій Республіці разом з Європейським центром образотворчого мистецтва та галереєю Aircraft в м. Братислава організувало виставку картин голови Закарпатської організації Національної спілки художників України, заслуженого художника України Б. Кузьми.

Виставка під назвою «Архітектурні імпресії» проходила в приміщенні однієї з найбільших та найпрестижніших галерей м. Братислава та Словацької Aircraft gallery. Виставка проводилась з нагоди відзначення 20-річчя встановлення дипломатичних відносин між Україною та Словацькою Республікою. На виставці представлено понад 50 робіт автора.

У вернісажі взяли участь понад 70 осіб, зокрема директор Департаменту міжнародного права МЗС ЄП СР І. Барто, Посол Іспанії в СР Ф. Валдес Валентин-Гамазо, Посол Ізраїлю в СР А. Бен-Зві, Почесний консул України в м. Воронови н/Т. С. Обіцький, керівник Російського центру науки і культури в м. Братислава А. Бушуєв, керівник Болгарського культурного інституту в м. Братислава Е. Арнаудова, голова Словацько-українського товариства М. Чорний, голова Спілки художників Словацької Е. Семанцо, представники політичних, ділових та культурних кіл. Відкрив виставку Посол України в СР О. О. Гаваші, який у своєму виступі підкреслив унікальний характер робіт Б. Кузьми, розповів присутнім про його творчість і внесок у популяризацію української культури в Словаччині.

Б. Кузьма є відомим українським художником в Словаччині та одним з кращих представників Закарпатської школи живопису, засновниками та основоположниками якої є Й. Бокшай та А. Ердєлі.

Роботи Б. Кузьми є добре відомими словацькій публіці, завдяки його численним персональним виставкам, проведеним в Требі-

шівському краєзнавчому музеї, в галереї «Веба» (Кошиці), галереї «Атріум» (Пряшів), міській галереї (Бардіїв), в галереї «Баніцький музей» (Рожнява), міській галереї (Списька Нова Весь) та ін.

Проведення виставки сприяло подальшій інтеграції України до Європейського культурного простору та допомогло розвитку культурних зв'язків між українським і словацьким народами, що набуває особливого значення перед підписанням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.

Виставка робіт Б. Кузьми викликала великий інтерес з боку громадян Словацької Республіки до України, української культури та образотворчого мистецтва.

Шевченка, краса й глибина поезії якого й донині не втратила своєї високої естетичної вартості й насолоди, глибокої людяності та актуальності.

Надія ВАРХОЛ.

Фото Ладислава Пушкарка.

Святковою академією свідничани вшанували пам'ять Тараса Шевченка

СНМ – Музей української культури в співпраці з Регіональною радою СРУСР та Клубом художнього слова при Піддуклянській бібліотеці в Свиднику підготували святкову академію «Березною стежкою до Тараса» – літературно-музичну інтерпретацію поеми Т. Г. Шевченка «Наймичка». Лейтмотивом даного літературного твору є нещаслива доля бідної покритки Ганни, яка заради щастя своєї позашлюбної дитини змушена приховувати своє материнство і тільки перед смертю розкриває синові Марко-

ві свою таємницю, що вона ніяк не наймичка, але його рідна мати.

В ролі Ганни завдяки ніжному ліричному тембру голосу привабила увагу глядачів молода талановита декламаторка Людмила Ражина, яка разом з Анною Ванько була авторкою сценарію. Зворушливими були й виступи інших декламаторок: Світлани Барни, Анни Ванько, Галини Галчик, Даші Івоф, Софії Кундрат, Марії Лабик, Олени Піндя, Олени Цупришин, Наташі Шепітки та Михайла Білоруського.

Поетичне слово Т. Шевченка чутливо доповнювали народні маковицькі пісні, тематично спрямовані на материнство та материнську любов у виконанні жіночої співацької групи «Свідничанка» та тріо «Тропар», яке до свого репертуару на цей раз включило пісні на слова Шевченка, божественну волинську пісню «Ніч глибока» та популярну «Пісню про рушник» (слова Андрія Малишка). Весь літературно-музичний монтаж – це був вдалий переключень чудових українських пісень, включно пісенного фольклору русинів-українців Словаччини, із словами Шевченка, покладеними на музику. Це констатувала в заключній промові й генеральний консул України в Словаччині Ольга Бенч, яка підкреслила глибоку слов'янську

ПИСЬМЕННИК-МАНДРІВНИК

20 березня ц.р. в Університетській бібліотеці Пряшівського університету відбулася надзвичайно цікава презентація. Український письменник Макс Кідрук представив свою найновішу книжку-техотрилер під назвою «БОТ».

Хто такий Макс Кідрук?

Походить з містечка Володимирець Рівненської області України. Йому 28 років. Наперекір тому він уже успішний письменник-мандрівник.

В 2008 році відбулася перша його велика мандрівка за океан – в Мексику. Після цієї поїздки написав свою першу книгу – «Мексиканські хроніки. Історія однієї Мрії». Книга зазнала великого успіху. Основою до написання подальших його книжок стали мандрівки в Південну Америку – Чилі, Еквадор, Перу, Бразилію. Крім того, мандрував країнами Близького Сходу, місяць проводив у Сахарі, а після того вирушив на Нову Зеландію. Його останньою мандрівкою були Намібія й Ангола.

В Словаччину запросила Максима Кідрука докторка Ярміла Кредату-сова з Кафедри україністики Філософського факультету Пряшівського університету ще під час стажування у Києві восени минулого року. Вона знала його творчість уже раніше і хотіла представити її також студентам в Словаччині.

Ми дивилися аккаунт Максима Кідрука у соціальній мережі ще перед його приїздом. На ньому Максим написав, що він дуже здивований фактом, що його читають і словаки. Коли бачив, скільки людей прийшло подивитися його презентацію, був здивований втретє.

Презентація мала дві частини. Спочатку автор представив себе як мандрівника, згадав свої надзвичайно цікаві подорожі, дуже напружені пригоди, показав учасникам свої найцікавіші фотографії з різних країн світу, які відвідав.

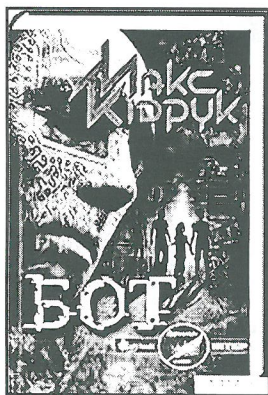
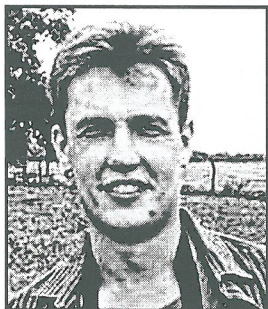
В другій частині представив свій перший в українській літературі техотрилер «БОТ». Книга вийшла друком у 2012 році. На романі цікаве й те, що стартував на 16-му місці у ТОП-20 мережі книгарень «С». Два тижні вистачали, щоб книга піднялася на 2-гу позицію. Він «забрав» цілу Україну. На питання, що його привело до написання книги з такою тематикою і чи не був це ризик, він відповів: «Був, звісно, але річ у тому, що техотрилер – це мій улюблений жанр. Усі мої найкращі враження від читання пов'язані саме з книгами цього жанру відповідно, я просто намагаюся писати книги такі самі, як і ті, що пруть мене». Як каже сам автор, у цій книзі кожна людина знайде щось для себе. Як чоловіки, так і жінки.

Тому що на презентації були не лише студенти україністики, але й інших спрямувань, презентація перекладалася на словацьку мову. З цим завданням дуже добре справився аспірант Інституту усного та писемного перекладу Філософського факультету Пряшівського університету – колишній випускник Кафедри україністики – Мгр Славомір Гал.

Макс Кідрук нині закінчує роботу над своєю новою книгою «Твердиня». Про свій майбутній твір сказав: «Загалом буде в тому ж ключі, що й «Бот» – трилер, правда, з меншою кількістю техно- і більшою кількістю психо-елементів».

Максові Словаччина, а особливо Пряшів дуже сподобались. Він був приємно здивований, що словаки настільки цікавляться найсучаснішою українською літературою і зазначив, що після появи його книжки «Твердиня» з радістю приїде знов у Пряшів представити її.

Александра ФАБІШК,
студентка Філософського факультету
Пряшівського університету.

КИЇВСЬКІ КНЯЗІВНИ НА ПРЕСТОЛАХ ЄВРОПИ... (4)

Агата Київська

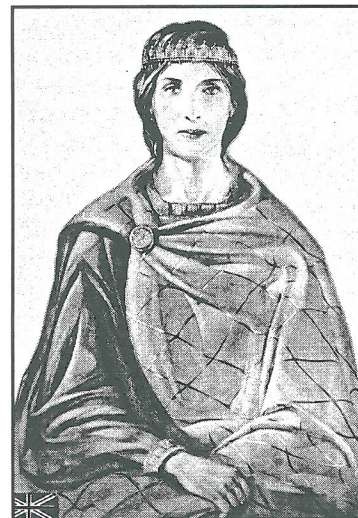
Агата Київська (бл. 1015 – бл. 1093) – давньоруська князівна, дружина нащадка англійського престолу Едварда Вигнанця, мати святої Маргарити, королеви Шотландії.

Англійські історики стверджують, що нащадок англійського престолу Едвард близько 1038–1043 рр. жив при дворі великого князя київського Ярослава Мудрого й одружився з князівною «з руського королівського роду». Йдеться саме про Агату. Рене Жетте, Уільям Мальмсберійський та хроністи свідчать, що Агата була руською князівною – дочкою київського князя Ярослава Мудрого, або дочкою Володимира Великого та його останньої дружини Аделі фон Енінген.

У 1057 р. Едвард разом із дружиною й дітьми повернувся з вигнання до Англії. Та невдовзі він помер за нез'ясованих обставин. У Агати й Едварда було двоє синів – Давид

і Олександр (Едгар) і дві дочки – Маргарита і Христина.

У 1066 р., після битви при Гастингсі, сина Агати Едгара Етелінга було проголошено королем Англії. Однак утвердитися на престолі йому не вдалося: Англію захопили нормандці. У 1067 р. Агата разом із дітьми втекла до Шотландії, де знайшла притулок при дворі короля Малкольма III. Невдовзі старша дочка Агати Маргарита обвінчалася з шотландським королем. У їхньому шлюбі народилося восьмеро дітей (з яких четверо синів стали в свій час королями Шотландії, а дочка Матильда – королевою Англії, прабабусею легендарного короля Річарда Левове Серце).

▲ Портрет (уявний) Агати Київської. Худ. Ю. Смольський. Полотно, олія. 90 x 70. 2008 р.

Про подальшу долю Агати нічого невідомо.

Петро ЮЩЕНКО.

Гумор

В буфеті:

- Дівчино, дайте, будь ласка, пляшку горілки.
- З собою?
- Ні, без вас!

Лежать чоловік і дружина в ліжку.

Думки дружини:

«...Ось, він на мене не дивиться... Я йому вже не подобаюсь... У нього є інша... Я страшна...»
Думки чоловіка:
«... Муха на стелі... Як вона тримається там своїми маленькими лапками?»

Якщо ви знайшли жінку своєї мрії, то з усіма іншими своїми мріями можете вже розпрощатися.

П'ють хлопець з дівчиною вино. Хлопець наливає, а дівчина йому:

- Мені більше не треба, а то в мене з ногами щось дивне робиться...
- Що підкошуються?
- Ні, розставляються...

ПИСАНКИ 2013

(XIV річник оглядового змагання в розписуванні великодніх писанок)

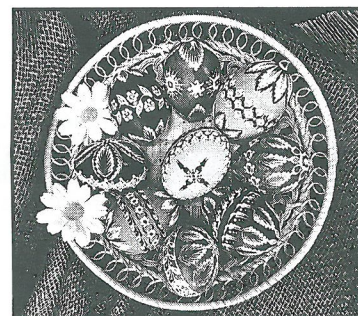
ПИСАНКИ, ПИСАНКАРСТВО – один із своєрідних, високомистецьких, неповторних проявів народного мистецького таланту наших жінок-писанкарів, найтисше й найоригінальніше явище народного декоративного мистецтва русько-українського населення Східної Словаччини, є невід'ємною складовою частиною народної культури нашого народу.

19-го березня напередодні Великодніх свят у виставочному залі СНМ – Музею української культури в Свиднику було відкрито традиційну виставку «ПИСАНКИ 2013» – 14 річника оглядового змагання в розписуванні великодніх писанок. На ній представлені колекції 25 писанкарів (понад 500 писанок) із Бардієва, Грибова, Кожан, Ленартова, Маківця, Мальцова, Нижньої Писаної, Свидника, Свиднички, Словацької Кайні, Снини, Стащина та Стрпковця.

Після урочистого відкриття виставки – короткої промови Мирослава Сополіги, доктора історичних наук, у культурній програмі виступила популярна жіноча співацька група «СВИДНИЧАНКА», здійснилось вручення речових нагород за найцікавіші колекції цих мініатюрних шедеврів народного декоративного мистецтва як найкращим і найцікавішим з погляду естетичного, художньо-декоративного та етнографічного, а саме: Марії

БЛЯНДОВІЙ (Ленартів), Любові БАЛАЩАК (Бардіїв), Анні БАБЕЙ (Свидник), Божені ШЕЛЕПЕЦЬ (Свидник), Алені ЛОВІНГЕРО-

ВІЙ (Мальців), Галині ФЕДОРКО (Свидник), Ренаті КАНДРАВІЙ (Свидничка), Дарині ОЛІЯР (Нижня Писана), Людмилі ФЕЦУРОВІЙ (Словацька Кайня) та Михайлу ШЕЛЕПЦЮ (Снина). Ну, а що найхарактерніше для цьогогорічної виставки «ПИСАНКИ 2013»? – розмаїтість орнаментальних композицій, весняна символіка кольорової шкали та оригінальність орнаментальних мотивів, в яких відображений мистецький хист, фантазія, поетичне сприймання навколишнього світу на крихкій мініатюрній поверхні яйця.

Художню привабливість і неповторність даної імпрези підсилювали і 20 оригінальних вишивок з весняною тематикою вишивальниці Світлани Рішко із Свидника та 18 дерев'яних рельєфів сьогодні вже відомого в Словаччині та за її межами народного різьбяр по дереву Франтішка Ёнча із Нижньої Писаної.

Виставка «ПИСАНКИ 2013» триватиме до кінця травня поточно-го року.

Йосиф ВАРХОЛ
Автори фото: Ладислав
Пушкар та Емілія Голодняк.

Програма радіо

1.4.2013 – понеділок
19.30 – 20.00 – Святова програма (Р)
2.4.2013 – вівторок
19.30 – 20.00 – Радіоновини (У)
3.4.2013 – середа
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
4.4.2013 – четвер
19.30 – 20.00 – Радіоновини (У)
5.4.2013 – п'ятниця
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
6.4.2013 – субота (У)
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 21.00 – Радіо молодих
21.00 – 22.00 – Радіожурнал
22.00 – 22.30 – Літературне віконець:
Федір Лазорик – 100-річчя від дня народження
22.30 – 23.00 – Музика національностей
23.00 – 23.45 – Особистості на радіо – реприза
23.45 – 24.00 – Музичне віконець
7.4.2013 – неділя (У)
19.00 – 19.45 – Од села до села

19.45 – 20.00 – Казка: Карпатські легенди
20.00 – 20.30 – Гіт-парад українських пісень
20.30 – 21.00 – Корені – реприза
21.00 – 22.00 – Радіожурнал – реприза
22.00 – 22.30 – Музика національностей – реприза
22.30 – 23.30 – Радіо молодих – реприза
23.30 – 24.00 – Музика національностей – реприза
8.4.2013 – понеділок
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
9.4.2013 – вівторок
19.30 – 20.00 – Радіоновини (У)
10.4.2013 – середа
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
11.4.2013 – четвер
19.30 – 20.00 – Радіоновини (У)
12.4.2013 – п'ятниця
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
13.4.2013 – субота (Р)
15.00 – 16.00 – Музичні вітання
20.00 – 21.00 – Радіо молодих
21.00 – 22.00 – Радіомагазин

22.00 – 22.30 – Подоби життя: Рік св. Кирила і Мефодія
22.30 – 23.00 – Гіт-парад русинських пісень – реприза
23.00 – 23.45 – Бесіда кумів – реприза
23.45 – 24.00 – Музичне віконець
14.4.2013 – неділя (Р)
19.00 – 19.45 – Село грає, співає і думу думає
19.45 – 20.00 – Казка: З. Ковальчикова: «Казка про ноти»
20.00 – 20.30 – Музика національностей
20.30 – 21.00 – Літературне віконець: Повідачки з-під Бескида – реприза
21.00 – 22.00 – Радіожурнал – реприза
22.00 – 22.30 – Музика національностей – реприза
22.30 – 23.30 – Радіо молодих – реприза
23.30 – 24.00 – Музика національностей – реприза
15.4.2013 – понеділок
19.30 – 20.00 – Радіоновини (Р)
Зміна програми можлива.

NOVE ŽYTĽA

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR. Ročník 63. Šéfredaktor Miroslav Iljuk. Adresa redakcie: Požiarická 17, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Ročné predplatné 10,40 €. Štvrťročné predplatné 2,60 €. Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlače@slposta.sk. Objednávky na predplatné do zahraničia prijíma: SLOVART G.T.G., spol. s r.o., Krupinská 4, P. O. Box 152, 852 99 Bratislava, Fax: 00421 2 63 839 485, e-mail: info@slovart-gtg.sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, tel./fax 051/7725 061. Tlač Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Úradu vlády SR – program Kultúra nár. menšín 2013.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР. Рік видання 63. Головний редактор Мирослав Ілюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Пожарницька, 17. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nexta.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просьбу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.